Österbottens välfärdsområde
Pohjanmaan hyvinvointialue

Talousarvio 2027, toiminta- ja taloussuunnitelma 2028-2029

Aluehallitus 23.11.2026
ÖVPH/6271/02.02.00/2026

Valmistelija Nystrand Lena
Lisätietoja: puhelinnumero: 044 323 1740, etunimi.sukunimi@ovph.fi

Talousarviotyötä on jatkettu valtuuston 18.5.2026 hyväksytyn sopeutumisohjelman, sekä hallituksen ja valtuuston erillisten keskustelujen ja seminaarien pohjalta. Hallitus käsitteli talousarviota myös kokouksessaan 19.10.2026.

Hyvinvointialueen strategia, palveluverkkosuunnitelma, toimenpiteet toiminnan sopeuttamiseksi rahoitustasoon sekä valtiovarainministeriön rahoituslinjaukset muodostavat talousarvion 2027 ja taloussuunnitelman 2028–2029 perustan.

Talousarvio, taloussuunnitelma ja toimintasuunnitelma on laadittu tavoitteineen, mittareineen, riskeineen ja toimenpiteineen. Toimenpiteet on käyty läpi riskikartoitusten ja palvelujen riittävyyden arvioinnin avulla. Eri toimielimille on annettu mahdollisuus antaa lausuntonsa talousarvioehdotuksesta, ja lausunnot annetaan hallitukselle tiedoksi erillisessä liitteessä.

Talousarvio ja taloussuunnitelma muodostavat taloudelliset raamit ja talouden edellytykset Pohjanmaan hyvinvointialueen toiminnalle vuodeksi 2027, mutta myös tuleviksi vuosiksi. Raamit ja edellytykset määräytyvät valtion rahoituksen perusteella. Talousarviossa on valmisteltu vuodelle 2027 ohjelman mukaiset toimenpiteet, ja tarvittavat lisätoimet kertyneiden alijäämien kattamiseksi vuoden 2028 aikana valmistellaan mahdollisimman pian. Nämä päivitetään tarkemmin muutostalousarvion kautta keväällä. Vuodelle 2027 on budjetoitu 4.686.589 euron ylijäämä.

Talousarvioon 2027 ja taloussuunnitelmaan 2028–2029 sisältyy kumulatiivisesti yhteensä n. 37 miljoonan euron sopeutustavoite. Rahoituksen ja sopeuttamis- ja kehittämisohjelman asettamien raamien pohjalta vuodelle 2027 on osoitettu 7,5 miljoonaa euroa ja vuodelle 2028 osoitetaan 29 miljoonaa euroa. Koska vuoden 2028 edellytykset muuttuivat merkittävästi rahoituksen vähenemisen myötä, hyvinvointialue jatkaa uusien sopeuttamistoimenpiteiden suunnittelua myös jo vuoden 2027 aikana. Eduskunnan käsiteltävänä olevista tehtävämuutoksista, joiden osalta valtion vuoden 2027 rahoitusta on jo vähennetty, maksuihin liittyvät muutokset on otettu huomioon. Sen sijaan muun muassa sosiaalihuollon uudistuksen vaikutukset edellyttävät vielä muutoksia nykyiseen talousarvioesitykseen.

Vuoden 2027 sopeutustoimet kohdistuvat kuuteen kokonaisuuteen. Suurimmista toimenpiteistä voidaan mainita, että vammaispalveluihin on kohdistettu 1,65 miljoonan tehostamistoimet, mielenterveys- ja riippuvuuspalveluihin 0,5 miljoonan, erikoissairaanhoitoon 2,75 miljoonan ja suun terveydenhuoltoon 0,6 miljoonan euron tehostamistoimet. Toimenpiteillä pyritään siirtämään painopistettä kevyempiin palveluihin ja muuttamaan ostopalvelujen käyttöä omaksi toiminnaksi. Kiinteistöpalveluissa tehostetaan tilankäyttöä ja ICT:ssä pyritään 0,7 miljoonan euron vähennykseen. Siivous- ja ruokapalveluissa jatketaan jo aikaisemmin aloitettuja tehostamistoimia, joiden arvioidaan tuottavan 2,4 miljoonan euron säästöt. Kaikilla toimialoilla harkitaan tarkkaan uusien työntekijöiden palkkaamista luonnollisen poistuman yhteydessä. Terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen sekä syrjäytymisriskin vähentämiseen tehdään 0,5 miljoonan euron panostus.

Hyvinvointialueen toimintatuotot ovat yhteensä 103,4 miljoonaa euroa, mikä on 3,9 % enemmän kuin vuoden 2026 talousarviossa. Maksutuotot ovat suurin erä, ja niiden kasvu on 3,5 % verrattuna vuoden 2026 talousarvioon (2 miljoonaa euroa). Korotukset on laskettu eduskunnalle ehdotetun enimmäistason ja uusien maksujen mukaisesti.

Ehdotuksen mukaan ne tulevat voimaan 1.3.2027. Siltä osin kuin yksiköihin tulee muutoksia, myös maksujen muutokset on otettu huomioon.

Ehdotukseen sisältyy maksuttoman synnytystoiminnan jatkaminen samoilla edellytyksillä kuin syksyllä 2026.

Toimintakustannukset ovat yhteensä 950,3 miljoonaa euroa, mikä on 1,9 % (eli 17,8 miljoonaa euroa) enemmän vuoden 2026 talousarvioon ja 3,3 % (31 miljoonaa) tilinpäätökseen 2025 verrattuna. Henkilöstökulut kasvavat 3,2 % (15,7 miljoonaa) talousarvioon 2026 verrattuna eli 9,1 % (44,3 miljoonaa) vuoden 2025 toteumaan verrattuna. Ostopalvelut vähenevät 0,7 % (2,2 miljoonaa) vuoden 2026 talousarvioon verrattuna eli 1,3 % (4,2 miljoonaa) vuoden 2025 toteumaan verrattuna. Materiaalien talousarvio on 1,7 % (1 miljoonaa) suurempi kuin vuoden 2026 talousarviossa ja 3 % (1,8 miljoonaa) suurempi kuin vuoden 2025 tilinpäätöksessä. Tukien ja avustusten talousarviota on korotettu 0,6 miljoonalla eurolla eli 3,1 %:lla, mikä on 2,6 % eli 0,5 miljoonaa enemmän kuin vuoden 2025 toteuma. Vuokrakustannukset ovat 6 % (2,7 miljoonaa) suuremmat kuin vuoden 2026 talousarviossa ja 24,3 % (10,9 miljoonaa) pienemmät kuin vuoden 2025 toteuma. Kustannuksiin sisältyvät sekä tilavuokrat että leasingkustannukset. Niissä on otettu huomioon, että suurempi osa pesulapalveluista on siirtynyt leasingkustannuksiin, koska tekstiilien osalta on siirrytty enenevässä määrin itse omistettavista, pesetettävistä tekstiileistä vuokrausmuotoon, joka käsittää kaiken. Asiakaspalvelut, jotka muodostavat ostopalvelujen suurimman ryhmän, ovat 180,6 miljoonaa euroa. Niissä on todellinen 3,6 miljoonan euron vähennys, mutta koska niihin on tehty hintojen nousun huomioiva indeksikorotus, ne ovat kuitenkin vuodelle 2026 budjetoidulla tasolla. Henkilöstökuluissa on huomioitu kaikki yleisten ohjeiden mukaiset palkan sivukulut sekä sairaus- ja tapaturmavakuutuskorvaukset, jotka arvioidaan saatavan. Asiakaspalvelujen ostoja vähentämällä voidaan panostaa enemmän omaan toimintaan niissä tapauksissa, joissa se on kustannusten kannalta edullisempaa.

Vuokrakustannukset on budjetoitu voimassa olevien vuokra- ja leasingsopimusten mukaisesti ja indeksit on huomioitu jo sopimuksissa. Ostopalvelujen, materiaalien ja muiden kustannusten osalta on huomioitu 2,0 %:n indeksikorotus, mikä ei täysin vastaa odotettavissa olevia kustannuslisäyksiä ja vaatii siten lisäsuunnitelmia siitä, miten toimintaa voidaan hoitaa pienemmin kustannuksin.

Rahoituskulut on budjetoitu otettujen ja suunniteltujen lainojen todellisten kustannusten mukaisesti, kun taas rahoitustuotot ovat pysyneet samalla tasolla kuin vuoden 2026 talousarviossa. Toisin sanoen nettokustannukset ovat lisääntyneet 0,3 miljoonalla eurolla. Poistojen taso on 2 miljoonaa euroa suurempi kuin edellisessä talousarviossa, koska potilas- ja asiakastietojärjestelmän arvioidaan olevan suurimmaksi osaksi käytössä täysimääräisesti samalla kun T-osan peruskorjaus saadaan päätökseen ja poistot alkavat juosta. Vaasan kaupungilta on lunastettu joitakin kiinteistöjä, ja niiden poistot sisältyvät lisäyksiin.

Vuoden 2027 valtionrahoitus on yhteensä 874.339.893 euroa. Se on 1,3 % eli 11,4 miljoonaa enemmän kuin vuonna 2026. Suurin kasvu, 11 miljoonaa eli 3,1 %, johtuu terveydenhuollon kasvaneista tarpeista. Suurin vähennys puolestaan aiheutuu terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä koskevista kriteereistä, 4,4 miljoonaa eli 34,4 %. Kokonaissummaan sisältyy siirtymätasauksen väheneminen 4,5 miljoonalla eurolla.

Vuoden 2027 investointibudjetti ja vuosien 2028–2031 investointisuunnitelma sisältyvät suunnitelmaan. Hallitus ja valtuusto hyväksyivät vuoden 2027 investointibudjetin jo aiemmin, mutta siihen tehty muutos on käsitelty erikseen. Ministeriöt eivät kuitenkaan ole vielä hyväksyneet investointeja. Investointisuunnitelma

Vuoden 2028 investointibudjetista ja vuosien 2029–2031 suunnitelmasta tehdään myöhemmin erillinen päätös. Ne on toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle, sisäministeriölle ja valtiovarainministeriölle ennen 31.5.2027.

Kunnilta saaduissa lausunnoissa (Mustasaari, Laihia, Korsnäs, Kristiinankaupunki) osoitetaan ymmärrystä hyvinvointialueen taloudellisesta tilanteesta ja tarpeesta sopeuttaa toimintaa käytettävissä oleviin taloudellisiin resursseihin. Samalla kunnat korostavat, että sopeuttamistoimet ja palveluverkkoa koskevat muutokset tulee toteuttaa huomioiden alueellinen yhdenvertaisuus, palvelujen saatavuus sekä kuntien erilaiset maantieteelliset ja kielelliset olosuhteet. Erityisen tärkeänä pidetään riittävien lähipalvelujen turvaamista sekä sen välttämistä, että palvelujen keskittäminen johtaisi kohtuuttoman pitkiin asiointimatkoihin tai sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuuden heikkenemiseen.

Kunnat edellyttävät riittäviä kunta- ja aluekohtaisia vaikutusten arviointeja ennen merkittävien muutosten toteuttamista sekä muutosten vaikutusten seurantaa niiden toteuttamisen jälkeen. Lausunnoissa korostetaan myös riittävien henkilöstöresurssien ja korvaavien palvelujen kapasiteetin varmistamista silloin, kun toimintatapoja muutetaan tai palveluja vähennetään.

Lisäksi pidetään tärkeänä hyvinvointialueen ja kuntien välistä varhaista, jatkuvaa ja avointa vuoropuhelua erityisesti silloin, kun muutokset koskevat palveluverkkoa, kiinteistöjen käyttöä tai toimintaa, jolla on merkittäviä paikallisia vaikutuksia..

Hyvinvointialuejohtaja Kinnunen Marina
ehdottaa

1. että hallitus ehdottaa, että valtuusto hyväksyy toiminta- ja taloussuunnitelman esitetyssä muodossa mukaan lukien sopeutumistoimenpiteet
2. että hyvinvointialue aloittaa jo vuoden 2027 alusta henkilöstön lisävähennykset tavoitteena 10 henkilötyövuoden vähennys kuukaudessa valmistautuakseen vuonna 2028 tapahtuvaan rahoituksen vähentymiseen, vähennykset toteutetaan luonnollisen poistuman yhteydessä, jotta vältetään irtisanomiset
3. että hyvinvointialue tekee tarpeelliset lisätoimenpiteet toteuttaakseen valtion vuoden 2027 talousarvioesityksen mukaiset sote rahoituksen tehtävämuutokset, toteutus mahdollisimman pian lakien hyväksymisen jälkeen
4. että investointimenojen aktivointiraja vahvistetaan poistosuunnitelman mukaisesti 50.000,- euroksi kiinteistöinvestointien osalta ja 15.000,- euroksi koneiden ja laitteiden osalta. Investointisuunnitelma käsitellään erikseen.
5. että hallitus ehdottaa, että valtuusto hyväksyy myynnin hinnoitteluperusteet kustannusvastaavuuden pohjalta talousarvion mukaisesti
6. että valtuusto vahvistaa sitovuustasoksi kokonaistason ja toimialatason nettotoimintakulut, nettorahoituskulut ja nettoinvestointimenot. Hallitusta sitoo investointilistan jokainen kohta.
7. että lainanottovaltuuksiin sisältyviä investointeja varten voidaan ottaa lainaa, mikä merkitsee rahoituslaskelman mukaan 30 miljoonaa euroa vuonna 2026
8. että hallitus toteaa, että vuoden 2027 tilivelvolliset vahvistetaan erillisellä päätöksellä, jota tarkastuslautakunta valmistelee aluevaltuustolle.

Päätös:

Liitteet

Liite 1 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2027-2029

Liite 2 Tarkastuslautakunnan pöytäkirjanote §112 ja Tarkastuslautakunnan tilintarkastus

Liite 3 Kansalliskielilautakunnan pöytäkirjanote_ §33

Liite 4 Vanhusneuvoston pöytäkirjanote_ §41

Liite 5	Pelastusjaoston pöytäkirjanote_ §26
Liite 6	Vammaisneuvoston pöytäkirjanote_ §42
Liite 7	Nuorisovaltuuston pöytäkirjanote_ §35
Liite 8	Pöytäkirjanote, Mustasaaren kunnanhallitus § 183 Lausunto Pohjanmaan hyvinvointialueen talousarviosta ja toiminnan muutoksista 2027 (2)
Liite 9	Pöytäkirjanote Kristiinankaupungin kaupunginhallitus § 146 Lausunto Pohjanmaan hyvinvointialueen vuoden 2027 talousarviosta sekä tulevaisuus- ja kehitysohjelmasta
Liite 10	Protokollsutdrag, Korsnäs kommunstyrelse § 229 Utlåtande om Österbottens välfärdsområdets planerade verksamhetsförändringar för budgetåret 2027
Liite 11	Pöytäkirjanote, Laihian kunnanhallitus § 194 Lausunto Pohjanmaan hyvinvointialueelle - Hyvinvointialueen toimintasuunnitelmaan 2027 sisältyvät toiminnan muutokset

Oheisaineisto